

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 21 » _____ 2021 р.

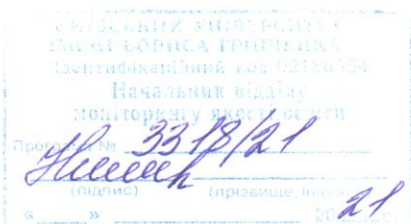

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз і моделювання етнокультурних процесів у регіонах світу
для студентів

спеціальності 032 «Історія та археологія»
освітнього рівня другий (магістерський)
освітньої програми 032 «Історія»

Київ 2021

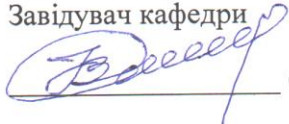
Розробники: доктор історичних наук, професор Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Драч Оксана Олександрівна; доктор історичних наук, професор Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Саган Галина Василівна; кандидат історичних наук, доцент Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

Викладачі: доктор історичних наук, професор Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Драч Оксана Олександрівна; доктор історичних наук, професор Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Саган Галина Василівна; кандидат історичних наук, доцент Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол від 11.05.2020 р. № 10

Завідувач кафедри

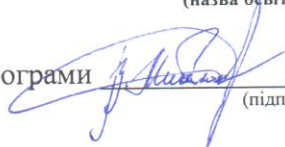

(І.В. Срібняк)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 032 «Історія та археологія»
(назва освітньої програми)

15.05.2020 р.

Гарант освітньої програми

(підпис)

(В.М. Михайловський)

Робочу програму перевірено

15.05.2020 р.

Заступник директора/декана

(підпис)

(В.М. Завадський)

Пролонговано:

на 2010/2011 н.р. (підпис) І.В. Срібняк (ПІБ), «11» 01 2011 р., протокол № 7

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	10/300	
Курс	6	
Семестр	12	
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	10	
Обсяг годин, в тому числі:	300	
Аудиторні	80	
Модульний контроль	20	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	170	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: Формування у студентів нарративного, експертно-аналітичного рівня компетентності та здатності до моделювання і прогнозування етнокультурних процесів регіонів як багатовимірних просторів, що охоплюють територію континенту, кількох країн чи частину країни

Завдання:

ЗК 1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації.

ЗК 2. Вміння організовувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем.

ЗК 3. Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість.

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 5. Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.

ЗК 6. Здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.

ЗК 7. Формування у студентів нарративного, експертно-аналітичного рівня компетентності та здатності до моделювання і прогнозування процесів у рамках різних конгломератів (місто-країна-регіон).

ФК 1. Здатність виявляти та опрацювати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.

ФК 2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в т.ч. використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних.

ФК 3. Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі;

ФК 4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації;

ФК 5. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;

ФК 6. Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК 7. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

ФК 8. Вільне володіння та оперування понятійно-категоріальним апаратом в галузі експертної аналітики.

ФК 9. Вміння проводити експертний аналіз в контексті історичного регіоназнавства шляхом підготовки аналітичних записок та проведення інформаційно-аналітичного моніторингу;

ФК 10. Здатність моделювати і оцінювати основні сценарії розвитку суспільних процесів в масштабах міст, країн та регіонів, обґрунтовувати і формулювати практичні рекомендації для різного рівня владних структур.

ФК 11. Здатність аналізувати історичні джерела із використанням кількісних методів дослідження.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 1. Глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу.

ПРН 2. Набуття системних знань в галузях історичної урбаністики / регіонознавства.

ПРН 3. Знання професійних норм в галузі історії та археології.

ПРН 4. Знання основних етапів наукового пошуку в галузі історії та археології та завдання кожного з них.

ПРН 5. Розуміння основних теоретичних та методологічних проблем сучасної історичної науки.

ПРН 9. Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.

ПРН 10. Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди.

ПРН 11. Здатність аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.

ПРН 13. Здатність виявляти ініціативу, яка спрямована на збереження та управління культурною спадщиною.

ПРН 14. Здатність брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів.

ПРН 15. Здатність аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку.

ПРН 16. Здатність визначати інформаційний потенціал конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми.

ПРН 17. Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики.

ПРН 18. Здатність здійснювати експертизу пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

ПРН 19. Здатність обґрунтувати мету та завдання власного дослідження з урахуванням актуальних проблем сьогодення.

ПРН 20. Здатність узагальнювати результати власного дослідження.

ПРН 21. Здатність використовувати квантифікаційні методи аналізу історичних джерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
12 семестр – 6 курс							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I							
Тема 1. Загальна характеристика регіону.	14	2	2				10
Тема 2. Етногенез та етнічна історія Африки.	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем	30	4	4				20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II							
Тема 3. Освіта та наука в країнах Африки наприкінці ХХ-поч. ХХІ ст.	18	4	4				10
Тема 4. Релігійні особливості в країнах Африки	18	4	4				10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем II	38	8	8				20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III							
Тема 5. Скандинавський регіоналізм: поняття і чинники виокремлення.	14	2	2				10
Тема 6. Країни Скандинавії в другій половині ХХ ст.: соціокультурний розвиток.	14	2	2				10
Тема 7. Країни Скандинавії в умовах розбудови держави загального добробуту: соціально-демографічний і психологічний вимір.	18	4	4				10
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем III	50	8	8				30

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Тема 8. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку.	14	2	2				10
Тема 9. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: якість життя та інновації	14	2	2				10
Тема 10. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: досягнення і перспективи гендерної рівності: досвід Швеції.	14	2	2				10
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем IV	46	6	6				30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V							
Тема 11. Латинська Америка на світовій карті.	28	4	4				20
Тема 12. Етнонаціональна історія країн Латинської Америки.	28	4	4				20
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем V	60	8	8				40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI							
Тема 13. Новітня культура та традиції країн Латинської Америки.	14	2	2				10
Тема 14. Етноконфесійний розвиток сучасних країн Латинської Америки.	28	4	4				20
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем VI	46	6	6				30
Разом за семестр	270	40	40				170
Іспит	30						
Усього годин	300	40	40				170

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Лекція 1. Загальна характеристика регіону

Роль географічних параметрів в історико-етнографічній регіоналізації Африки. Характеристика дев'яти історико-етнографічних областей: 1) Єгипет; 2) Магриб і Лівія; 3) Східний Судан (ці три області, разом узяті, називають «арабською Африкою»); 4) Ефіопія і Сомалі; 5) Західний і Центральний Судан; 6) Східна Тропічна Африка; 7) Західна Тропічна Африка; 8) Південна Африка; 9) Мадагаскар. Лінгвістична характеристика африканського континенту.

Лекція 2. Етногенез та етнічна історія Африки

Становлення етнічних спільнот Африки. Вплив колонізації на формування етнічної історії та ментальних особливостей народів Африки. Ментальні особливості мешканців Африки, африканський націоналізм.

Семінарське заняття 1. Загальна характеристика регіону

1. Природно-географічні особливості регіонів Африки.
2. Історичні області Африки
3. Антропологічний склад.
4. Мовна різноманітність регіону

Семінарське заняття 2. Етногенез та етнічна історія Африки

1. Етногенез народів Африки
2. Етнічних спільноти в Африці
3. Особливості характеру африканців
4. Етнічні традиції африканських народів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Лекція 3. Освіта та наука в країнах Африки наприкінці ХХ-поч. ХХІ ст.

Історичний екскурс та сучасні тенденції розвитку сфери освіти арабської Африки, Північно-Східної Африки, Західної Тропічної Африки, Центральної, Східної та Південної Африка.

Лекція 4. Релігійні особливості в країнах Африки

Релігійна карта Африки. Основні тенденції розвитку іудаїзму. Наукові теорії походження фалаша.

Семінарське заняття 3. Освіта та наука в країнах Африки наприкінці ХХ-поч. ХХІ ст.

1. Проблемні питання освітнього процесу в країнах Африки.
2. Початкова та середня освіта в арабських країнах континенту.
3. Наукові інституції успішних країн Африки.
4. Університетська освіта в різних регіонах Африки (країна на вибір).
5. Видатні вчені Африки: їхні здобутки і доля.
6. Співпраця Єгипту (чи іншої країни) в науковій та освітній сфері з Україною.

Семінарське заняття 4. Релігійні особливості в країнах Африки

1. Місцеві вірування та їх місце в сучасно житті населення (на вибір країна, регіон чи вірування).
2. Іслам в країнах (не арабських) Африки.
3. Релігія в арабських країнах Африки.
4. Іудаїзм в Африці: історія та сучасні тенденції.
5. Християнство в країнах континенту.
6. Протестантизм і його специфіка в Африці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Лекція 5. Скандинавський регіоналізм: поняття і чинники виокремлення

1. Вступ до модуля «Країни Скандинавії».
2. Чинники виокремлення регіону Скандинаві: підходи науковців.
3. Регіоналізм Швеції і Норвегії в роки холодної війни.

Лекція 6. Країни Скандинавії в другій половині XX ст.: соціокультурний розвиток

1. Чинники і тенденції соціокультурного розвитку країн Скандинавії другої половини XX ст.
2. Норвезька система освіти: історія і сучасність.

Лекція 7. Країни Скандинавії в умовах розбудови держави загального добробуту: соціально-демографічний і психологічний вимір

1. Історичні витоки соціальної роботи в Скандинавії.
2. Чинники становлення соціальної держави в регіоні.
3. Феномен індивідуалізму в сучасному суспільстві.
4. Інститут сім'ї в країнах Скандинавії (на прикладі Швеції). Проблема народжуваності.
5. Молодіжна політика в Швеції на сучасному етапі.

Семінарське заняття 5. Скандинавський регіоналізм: поняття і чинники виокремлення

1. Соціально-економічний і політичний розвиток країн Північної Європи після Другої світової війни для країн Північної Європи.
2. Особливості скандинавської регіональної моделі соціально-економічного розвитку в епоху «держави добробуту». Вирівнювання динаміки розвитку країн Північної Європи. «Шведська модель»: специфіка податкової системи, основні системи соціального забезпечення, особливості системи трудових відносин.

3. Країни Скандинавії в 1980-ті – початку 2000-х рр.: регіональні особливості переходу до постіндустріальних форм економічного розвитку. Причини дестабілізації «шведської» моделі. Співвідношення регіональних і загальноєвропейських чинників економічної інтеграції. Перебудова партійно-політичного спектра в країнах Скандинавії. Інститут конституційної монархії на початку третього тисячоріччя.

4. Зовнішня політика країн Північної Європи. Закріплення нейтрального статусу Швеції й Фінляндії. Участь Данії, Норвегії в реалізації плану Маршалла й створенні НАТО. Північна Європа й Гельсинкський процес. Розвиток регіональної інтеграції. Північна рада, основні напрямки її діяльності. Специфіка розвитку інтеграційних процесів у Північній Європі.

Семінарське заняття 6. Країни Скандинавії в другій половині ХХ ст.: соціокультурний розвиток

1. Основні тенденції в розвитку культури Скандинавії в ХХ ст.: загальні характеристики й національна специфіка. Постмодерн у Скандинавії. Основні напрямки і теми в літературі країн регіону. Скандинавські письменники – Нобелівські лауреати.

2. Образотворче мистецтво й архітектура. Монументальний живопис і скульптура. Г. Вигеллан. К. Миллес. Графіка і прикладне мистецтво. Скандинавський дизайн. Архітектура. Музеї і виставкові центри.

3. Музичні традиції країн Північної Європи. Видатні композитори. Вокальне мистецтво. Експорт шведської поп-музики. Музичні фестивалі.

4. Кіно і театр. Розвиток кіномистецтва Скандинавії. Досягнення шведського кінематографа. І. Бергман. Підйом датського кіно в 1980-х рр. Кіномистецтво Фінляндії й Норвегії. Розвиток театрального мистецтва в країнах регіону в ХХ ст. Театральні фестивалі.

5. Розвиток освіти Скандинавії в ХХ ст. Початкова і середня освіта. Досягнення Фінляндії в шкільництві на сучасному етапі. Вища школа

Скандинавії. Історія університетів. Наука. Досягнення скандинавської науки
 Видатні вчені. Провідні наукові центри і школи.

6. Повсякденне життя в країнах Скандинавії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: побут, дозвілля, розваги, форми спілкування. Будинки як осередок індивідуального простору людини. «Скандинавський стиль» у дизайні й архітектурі.

Семінарське заняття 7. Країни Скандинавії в умовах розбудови держави загального добробуту: соціально-демографічний і психологічний вимір

1. «Країни скандинавського дива»: шлях до держави загального добробуту.
2. Історія міграційних процесів у Скандинавії. Обмеження імміграції в країнах Скандинавії. «Чи є імміграція загрозою для держави загального добробуту?» Стратегії і розвиток міграційної політики в скандинавських державах.
3. Імміграція і мультикультуралізм у країнах Скандинавії. Криза етнічної ідентичності в країнах Скандинавії. Чинники «розмивання» ідентичності громадян (на прикладі Данії, Норвегії, Швеції).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІV

Лекція 8. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку

1. Провідні тенденції розвитку скандинавських країн на шляху до глобалізації.
2. Чинники успішного економічного розвитку країн Скандинавії.

Лекція 9. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: якість життя та інновації

1. Північна Європа: інноваційна складова соціальної відповідальності.
2. Соціальні стандарти якості життя та інновації: досвід Швеції.

Лекція 10. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: досягнення і перспективи гендерної рівності: досвід Швеції

1. Захист прав жінок у контексті гендерного рівноправ'я.

2. Гендерна рівність – відповідальність усього уряду: матеріальні аспекти сімейної політики в Швеції.

Семінарське заняття 8. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку

1. Північна Європа: інноваційна складова соціальної відповідальності.
2. Взаємозв'язок між соціальними стандартами та інноваціями (Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія).
3. «Шведський соціалізм». Соціальні стандарти і рівень життя. Охорона здоров'я. Доступ до освіти. Відпочинок і його форми. Індекс людського розвитку в країнах Скандинавії.
4. Міста Північної Європи стабільно зростають: аналіз провідних тенденцій урбанізації і міського життя Скандинавії.

Семінарське заняття 9. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: досягнення і перспективи гендерної рівності

1. Гендер, молодь і зайнятість. Гендерна рівність – питання освіченості. «Здобувати освіту має бути вигідно і чоловікам, і жінкам». Ян Б'єрклунд, міністр освіти Швеції. Вивчення «антинавчальної» культури серед хлопчиків і способи її подолання. Більше жінок-професорів: трансформація гендерної структури у ВНЗ Швеції.
2. Гендерна рівність і Програма гідної праці. Реалізація принципів гендерної рівності в доступі до професій, ринку праці, рівні зарплати в країнах Скандинавії.
3. Гендерна рівність – відповідальність усього уряду (на прикладі Швеції). Інтеграція принципу гендерної рівності як окрема стратегія. «Як тільки ми ввели більш прозору і відкриту політику призначення на посади, частка жінок-керівників установ помітно зросла», Стефан Аттефаль, міністр у цивільних і житлових питань Швеції. Державні інституції в діяльності щодо гендерної рівності на ринку праці. Оплата праці чоловіків і жінок.

4. «Транспортна система має забезпечувати потреби і чоловіків, і жінок», Катаріна Ельмсетер-Сверд, міністр інфраструктури Швеції. Транспортна система повинна бути гендерно-рівноправною (організованою відповідно характеру поїздок жінок і чоловіків).

Семінарське заняття 10. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: демографічні аспекти

1. Демографічні особливості старіння населення в країнах Північної Європи.
2. Успішне старіння: суб'єктивний добробут літніх людей.
3. Міф про конфлікт між поколіннями.
4. «Норвегії потрібно більше дітей!»: демографічна політика в країнах Скандинавії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V

Лекція 11. Латинська Америка на світовій карті (4 год.)

1. Великі географічні відкриття. Формування Латиноамериканського регіону.
2. Соціально-економічний розвиток країн Латинської Америки на зламі XX – XXI століть.
3. Експертний аналіз специфіки американських інтеграційних моделей.

Лекція 12. Етнонаціональна історія країн Латинської Америки (4 год.)

1. Етнічний склад населення Латинської Америки на етапі Середньовіччя та Нового часу.
2. Сучасна етнічна карта країн Латинської Америки.
3. Латиноамериканський регіон в контексті сучасних моделей міжнаціонального порозуміння.

Семінарське заняття 11. Латинська Америка на світовій карті

1. Історіографія проблеми.
2. Світогляд та культурні традиції латиноамериканських індіанців.

3. Віросповідна система індіанських народів.
4. Моделі та сценарії подальшої інкорпорації індіанців в європейські суспільства Латинської Америки.

Семінарське заняття 12. Етнонаціональна історія країн Латинської Америки

1. Історіографія проблеми.
2. Світоглядні орієнтири афроамериканців Латиноамериканського регіону.
3. Культурні традиції афроамериканців Латинської Америки.
4. Особливості віросповідної культури афроамериканців.
5. Вірогідні сценарії розвитку діалогу культур регіону.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Лекція 13. Новітня культура та традиції країн Латинської Америки

1. Культура народів Латинської Америки.
2. Побутові традиції народів латиноамериканського регіону.
3. Взаємозв'язок національних культур регіону.

Лекція 14. Етноконфесійний розвиток сучасних країн Латинської Америки

1. Конфесійна карта Латиноамериканського континенту.
2. Релігійний синкретизм.
3. Латиноамериканська модель співіснування конфесій.
4. Експертний аналіз ролі церкви в сучасних суспільних процесах країн регіону.

Семінарське заняття 13. Новітня культура та традиції країн Латинської Америки

1. Свято в латиноамериканській культурі.
2. Бразильський карнавал.

3. «Свято мертвих» в Мексиці.
4. Карнавалізованість мистецтва та архітектури Латинської Америки.

**Семінарське заняття 14. Етноконфесійний розвиток сучасних країн
Латинської Америки**

1. Галерея портретів діячів латиноамериканської літератури.
2. Видатні представники латиноамериканського живопису.
3. Латиноамериканський кінематограф.
4. Аналіз феномену латиноамериканського художнього стилю.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
Відвідування лекції	1	2	2	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	4	4	4	4	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	4	40	4	40	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	4	20	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	2	50	2	50
Разом за змістовим модулем		59		93		118		101	

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль V		Змістовий модуль VI	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
Відвідування лекції	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
Разом за змістовим модулем		118		101	
Разом за 13 семестр		60/590 = 0,101			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль I.		
Тема 1. Загальна характеристика регіону	10	5
Тема 2. Етногенез та етнічна історія Африки.	10	5
Разом за змістовим модулем I	20	10
Змістовий модуль II.		
Тема 3. Розвиток європейської інтеграції на конфедеративних засадах.	10	10
Тема 4. Розвиток спільних політик Європейського Співтовариства	10	10
Разом за змістовим модулем II	20	20
Змістовий модуль III.		
Тема 5. Скандинавський регіоналізм: поняття і чинники виокремлення.	10	5
Тема 6. Країни Скандинавії в другій половині ХХ ст.: соціокультурний розвиток.	10	5
Тема 7. Країни Скандинавії в умовах розбудови держави загального добробуту: соціально-демографічний і психологічний вимір.	10	10
Разом за змістовим модулем III	30	20
Змістовий модуль IV.		
Тема 8. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку.	10	5
Тема 9. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: якість життя та інновації.	10	5
Тема 10. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: досягнення і перспективи гендерної рівності: досвід Швеції.	10	5
Разом за змістовим модулем IV	30	15
Змістовий модуль V		
Тема 11. Латинська Америка на світовій карті.	20	10
Тема 12. Етнонаціональна історія країн Латинської Америки.	20	10
Разом за змістовим модулем V	40	20
Змістовий модуль VI		
Тема 13. Новітня культура та традиції країн Латинської Америки.	10	5
Тема 14. Етноконфесійний розвиток сучасних країн Латинської Америки.	20	10
Разом за змістовим модулем VI	30	15
Разом за семестр	170	100

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Самостійна робота № 1

Тема: Загальна характеристика регіону

Мета: Виокремити причини господарського різноманіття країн Африки.

1. Вплив географічно-кліматичних умов на поведінку місцевого населення Африки.
2. Господарське різноманіття народів Африки і давні традиції.
3. Демографічне питання в різних регіонах чорного континенту і шляхи подолання негативних тенденцій.

Самостійна робота № 2.

Тема: Етногенез та етнічна історія Африки.

Мета: Освоїти знання, які б дозволили охарактеризувати етнолінгвістичну карту африканського континенту.

1. Особливості етнічного складу в Північній, Південній, Західній, Східній та Центральній Африці.
2. Расове розселення на теренах Африки.
3. Мовне різноманіття народів Африки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Самостійна робота № 3.

Тема: Освіта та наука в країнах Африки наприкінці XX-поч. XXI ст.

Мета: Навчитися на конкретних прикладах зв'язок встановлювати між станом освіти та успішністю країни.

1. Проблема грамотності і шляхи їх вирішення в країнах Африки.
2. Історія університетської освіти (крана на вибір).

Самостійна робота № 4.

Тема: Освіта та наука в країнах Африки наприкінці XX-поч. XXI ст.

Мета: Проаналізувати стан досягнень та проблем, які існують в науковій сфері африканського континенту.

1. Особливості розвитку науки в різних країнах контенту.
2. Нобелівські лауреати Африки.
3. Наукова співпраця України з країнами Африки.

Самостійна робота № 5

Тема: Релігійні особливості в країнах Африки

Мета: Виокремити культурний внесок релігійних громад у культурний розвиток країн Африки.

1. Копти в Єгипті: історія і сучасний стан.
2. Євреї в Ефіопії: історія і сучасний стан.
3. Культові споруди мусульман (країна на вибір).
4. Культові споруди християн (країна на вибір).
5. Культові споруди іудеїв (країна на вибір).
6. Культові споруди місцевих/традиційних релігій (країна на вибір).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Самостійна робота № 6 Скандинавський регіоналізм: поняття і чинники

1. Скандинавський корпоративізм: поняття і сутність явища
2. Класифікація корпорацій у Скандинавії
3. Форми корпоративного спілкування в країнах Північної Європи
4. Партійна система країн Північної Європи
5. Основні форми партійної діяльності в Скандинавії
6. Громадський сектор як елемент політичної системи
7. Форми державного втручання в економіку в країнах Скандинавії
8. Основні форми скандинавської (північній) демократії
9. Скандинавський (північний) парламентаризм

Самостійна робота № 7 Країни Скандинавії в другій половині XX ст.: соціокультурний розвиток

1. Шведський або данський модерн: «стиль в якому живуть»

2. Скандинавський модерн – провідний стиль домашнього дизайну північних країн.
3. Скандинавські дизайнери та їх внесок в оздоблення інтер'єру (за вибором студента):

Алвар Аалто Фінляндія, 1898-1976

Кааре Клінт Данія, 1888-1954

Поул Хеннінгс Данія, 1894-1967

Бруно Матссон Швеція, 1907-1988

Джозеф Франк Швеція, 1885-1967

Арне Якобсен Данія, 1902-1971

Грета Магнуссон Гроссман Швеція, 1906-1999

Фінн Юль Данія, 1912-1989

Ханс Вегнер Данія, 1914-2007

Берге Могенсен Данія, 1914-1972

Дженс Рисом Данія, 1916-2016

Філіп Арктандер Данія, 1916-1994

Самостійна робота № 8. Країни Скандинавії в умовах розбудови держави загального добробуту: соціально-демографічний і психологічний вимір

1. Образ жінки в Скандинавії: від давнини до сьогодення
2. Роль жінки у скандинавському суспільстві: соціокультурний і правовий аспект
3. Сучасний стиль скандинавських чоловіків
4. Виховання дітей у Скандинавії: норми, правила, традиції і сучасність
5. Діти вікінгів або Як живеться шведським дітям
6. Швеція: бесстрессове виховання – правда чи міф?

Самостійна робота № 9. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку

1. Скандинавська модель суспільства
2. Соціальна робота (Socialtryghet) як елемент суспільного сектора

3. Еліта в політичній системі країн Скандинавії
4. Становлення елітарності скандинавської бюрократії
5. Скандинавська бюрократія як еліта: роль і функціональні можливості
6. Скандинавська національна ідея – інституціоналізація скандінавізма

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Самостійна робота № 10. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: особливості розвитку

1. Культурні особливості норвежців (данців, шведів, фінів) (за вибором студентів)
2. Кухня і страви Скандинавії: традиції і сучасність
3. Вечір Норвезького Різдва в Скандинавській школі
4. Образ троля у фольклорі та літературі Скандинавії
5. Відьми в Норвегії: темна історія
6. Фестиваль OPEN AIR «Легенди норвезьких вікінгів»
7. Пекельні картини Едварда Мунка
8. Норвезька письменниця Сіґрід Унсет: біографія і творчість

Самостійна робота № 11. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: досягнення гендерної рівності

1. Скандинавські країни – лідери гендерної рівності
2. Гендерні студії в Норвегії
3. Скандинавська утопія? Гендерна рівність і трудові vs. репродуктивні ресурси у Швеції
4. Що означає гендерна рівність у Швеції?
5. Гендерна рівність у Скандинавії: як це працює?

Самостійна робота № 12. Країни Скандинавії в умовах глобалізації: демографічні аспекти

1. Старість у Швеції: спосіб життя на пенсії
2. Норвегія – найкраща країна для благополуччя літніх людей
3. Пенсіонери Скандинавії живуть довго і щасливо
4. Інтеграційний проєкт у Швеції: місцеві люди похилого віку і молоді здобувачі притулку будуть жити в одному будинку
5. Функціонування пенсійної системи Данії
6. Копенгаген – місто щастя
7. Данія – країна, де переміг здоровий глузд

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V

Самостійна робота № 13

Тема: Латинська Америка на світовій карті

Мета: Прослідкувати закономірності і особливості формування Латиноамериканського регіону та виокремити основні тенденції розвитку країн сучасної Латинської Америки.

Завдання 1. Здійснити історичну реконструкцію епохи іспанських завоювань на американському континенті проаналізувавши книгу Б. де Лас Касаса «Історія Індій».

Завдання 2. Провести експертний аналіз специфіки американських інтеграційних моделей.

Самостійна робота № 14

Тема: Етнонаціональна історія країн Латинської Америки

Мета: поглибити знання в галузі історичної географії Латиноамериканського регіону

Завдання: відтворити сучасну етнічну карту країн Латинської Америки (одна країна за вибором студента).

Самостійна робота № 15

Тема: Етнонаціональна історія країн Латинської Америки

Мета: дослідити національне і загальне в культурі країн Латиноамериканського регіону

Завдання: підготувати аналітичне дослідження на тему: «Взаємозв'язок національних культур регіону» (країни регіону за вибором студента).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Самостійна робота № 16

Тема: Новітня культура та традиції країн Латинської Америки

Мета: проаналізувати характер та тенденції розвитку римо-католицької церкви в Латиноамериканському регіоні

Завдання: здійснити експертний аналіз ролі римо-католицької церкви в сучасних суспільних процесах країн регіону (країна регіону за вибором студента).

Самостійна робота № 17

Тема: Етноконфесійний розвиток сучасних країн Латинської Америки

Мета: з'ясувати унікальність святкових традицій Латинської Америки

Завдання: підготувати есе на тему: «Феномен латиноамериканського карнавалу».

Самостійна робота № 18

Тема: Етноконфесійний розвиток сучасних країн Латинської Америки

Мета: з'ясувати стильову оригінальність художньої культури Латиноамериканського регіону

Завдання: підготувати доповідь-презентацію на тему: «Нове кіно» в Латинській Америці (на прикладі Мексики, Аргентини, Бразилії).

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
---------------------	---------------	--------------------------------------

Відмінний рівень	31 – 40	<p>Відповідь студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	<p>Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	<p>Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.</p>

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 бали	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV	Змістовий модуль V	Змістовий модуль VI
Лекції (бали)	Л.1 + Л.2 (2 б.)	Л.3 + Л.4 (4 б.)	Л.5+Л.6+Л.7 (4 б.)	Л.8+Л.9+Л.10 (3 б.)	Л.11+Л.12 (4 б.)	Л.13+Л.14 (3 б.)
Семінарські заняття (бали)	С.1-2 (22 б.)	С.3+ С.4 (44 б.)	С.5 + С.6 + С.7 (44 б.)	С.8 + С.9 + С.10 (33 б.)	С.11+С.12 (44 б.)	С.13+С.14 (33 б.)
СР (бали)	10	20	20	15	20	15
Модульні контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25	Модульна контрольна робота – 25	МКР 25 + МКР 25	МКР 25 + МКР 25	МКР 25 + МКР 25	МКР 25 + МКР 25
Підсумко вий контроль (вид, бали)	Іспит					

8. Список рекомендованої літератури

1. «Цивилизации Африки южнее Сахары»: <https://www.livelib.ru/book/1000155656-tsvivilizatsii-afriki-yuzhnee-sahary-zh-make>
2. Iberica Americans. Культура Нового и Старого Света XVI – XVIII вв. в их взаимодействии. – СПб., 1991. – 348 с.
3. Iberica Americans. Праздник в ибероамериканской культуре. - М.: ИМЛИ РАН, 2002.
4. Багатурия Т.Е. Политическая испанская (кастильская) эмиграция в Мексике: некоторые проблемы истории [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://sites.google.com/site/latinoamerikanistika/arhiv-nomerov/2010-6/t-e-bagaturia-politiceskaa-ispanskaa-kastilskaa-emigracia-v-meksike-nekotorye-problemy-istorii>.
5. Бобровников А.В. Латинская Америка: новые вызовы и пути модернизации // Латинская Америка. – 2005. – № 10. – С. 4–13.
6. Бредіхін А. В. Джерела до вивчення системи відносин США з країнами Латинської Америки на межі XIX-XX ст. / А. В. Бредіхін // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. – № 2. – С. 133-137.
7. Бундюченко Т. В. Історія культури зарубіжних країн [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ / Т. В. Бундюченко ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, Навч.-наук. ін-т історії, політології та права. - Миколаїв : Гельветика, 2015. - 311 с.
8. Ведерникова, С.В. Швеция и Европейский союз: процесс приспособления к новым условиям развития интеграции / С.В. Ведерникова. – М., 2004. – 162с.
9. Весела Н.М. Роль Бразилії в інтеграційних процесах в Латинській Америці. // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка: “Міжнародні відносини”. Випуск 14. – К.: Київський університет імені Тараса Шевченка, 1999. – с.27-29.
10. Весела Н.М. Участь Мексики у НАФТА. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 10 (Частина II). – К.: Київський університет імені Тараса Шевченка, 1999. – с.30-35.
11. Гендерная реконструкция политических систем / под ред. Н.М. Степановой и Е.В. Кочкиной. – СПб.: Алетея, 2004. – 653с.
12. Гончарова Т. В., Стеценко А. К., Шемякин Я. Г. Универсальные ценности и цивилизационная специфика Латинской Америки. – Кн. 1-2. – М., 1995.
13. Гурина, М.В. Особенности развития европейской политики равноправия мужчин и женщин в сфере занятости в 2000-е гг. // Женщина. Общество. Образование / Женский институт «Энвила»; составитель О.В. Шахаб. Минск, 2010. С.534-537.
14. Густафссон Б. Современный опыт Швеции в области международной миграции: Проблемы и исследования // Журнал исследований социальной политики. 2003. №2.
15. Данненберг А. Латиноамериканский католицизм на пороге XXI века. – М., 2016.
16. Данненберг А. Религия на Кубе. Философско-религиоведческий анализ. – М., 2014.
17. Європейська комісія. Зовнішні зв'язки ЄС у відносинах з країнами Латинської Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/external_relations/argentina/index_en.htm.

18. Зеликова Ю.А. Стареющая Европа: демография, политика, социология. СПб.: Норма, 2014. 224 с.
19. История литератур Латинской Америки / под ред. В. Б. Земскова. - М.: ИМЛИ РАН, 2004. - Т.1-5.
20. Кан А.С. История скандинавских стран. / А.С. Кан. – М.: Высшая школа, 1971 – 328с.
21. Карлоссон, И. Что такое социал-демократия? / И. Карлоссон. – Стокгольм, 1996. – 88с.
22. Кириченко В. Латиноамериканська і панамериканська інтеграція у контексті перехідного періоду // Дослідження світової політики. Зб. наук.пр. Вип. 29. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. – С.45–62.
23. Кириченко В.П. Китай: до євроатлантичних структур через Латинську Америку // Дослідження світової політики. – Вип. 24. – К., 2003. – С.31-39
24. Концепции историко-культурной самобытности Латинской Америки.- М., 1978. – С. 43-110.
25. Костин К.Б. Особенности развития стран Северной Европы // Российское предпринимательство. 2018. Т. 19. № 1.
26. Кудряшова, Е.А., Кукаренко, Н.Н. Анализ основных категорий гендерных исследований в политическом контексте. Москва, 1999. 254 с.
27. Кулінич Т. Громадянські суспільства країн Ібероамерики на сучасному етапі розвитку. Ібероамериканська спільнота націй / Т. Кулінич // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Міжнародні відносини. – 2007. – № 35–36.
28. Лащенко П.В. Миграционная политика Скандинавских стран как фактор трансформации современного скандинавского общества // Молодой ученый. 2014. №15.
29. Мартынов Б. Цивилизации «восходящие» и «нисходящие»?//Международные процессы. Контуры мирового беспорядка.– Январь–апрель 2009 – Т.7.
30. Механизмы культуuroобразования в Латинской Америке /Iberica Americans / ред. В.Б. Земсков. – Москва : Наука, 1994. – 222 с.
31. Мисгельд, К. Создавая социальную демократию: Сто лет Социал-демократической рабочей партии Швеции / К. Мисгельд, - М.: Весь мир, 2001. – 540с.
32. Могунова М. Скандинавский парламентаризм. Теория и практика. М.: РГГУ, 2001. 350 с.
33. Пащук В.В. Латинская Америка: сражающийся континент. – Киев, 1987.
34. Писатели Латинской Америки о литературе. - М.: Иностранная литература, 1982. - 237 с.
35. Самаркина И. К. Община в Перу – М., 1974.
36. Сударев В. П. Левый поворот в Латинской Америке. – М.: ИЛА РАН, 2007. – 216 с.
37. Тарнас Р. История западного мышления – М.1985.
38. Тюрюканова Е. Между Сциллой и Харибдой: политика трудовой иммиграции некоторых европейских стран (Великобритания, Ирландия, Норвегия, Греция) // Мировой опыт миграционной политики: ретроспектива и новейшие тенденции / под. ред. Г. Витковской. М.: Гендальф. 2004.
39. Хайт В. Л. Старый и Новый Свет: Взаимодействие культур / В. Л. Хайт // Латинская Америка. - 1993. - №6. - С.71-77.

40. Чернышева О., Коликов Н.И. Швеция – не без проблем // Обозреватель. 2000. № 4.
41. Чикалова, И.Р. Партии и власть в США и Великобритании: гендерная политика в 1970-1990-е годы / И.Р.Чикалова. – Минск: ООО Тесей, 2000. – 287с.
42. Шемякин Я. Г. Европа и Латинская Америка. Взаимодействие цивилизации в контексте всемирной истории. – М., 2001.
43. Шемякин Я. Г. У истоков процесса синтеза культур: Взаимодействие испанского и индейского миров в эпоху открытия и завоевания Америки / Я. Г. Шемякин. // Америка после Колумба: Взаимодействие двух миров. М.: Наука, 1992. 192 с.
44. Шнирельман В.А. Возникновение производящего хозяйства. Москва . 1989.
45. Щеблыкина Е.А. Бразильские немцы: проблемы идентичности и функционирования сообщества[Электронный ресурс]. – Режим доступа:<https://sites.google.com/site/latinoamerikanistika/arhiv-nomerov/2008-3---4/e-a-seblykina-brazilskie-nemcy-problemy-identichnosti-i-funkcionirovania-soobsestva>.
46. Щербакова А.Д. Аргентина: новые ориентиры внешней политики // Латинская Америка. – 2007. – № 12. – С. 53-65.